

Баніт О.В. Ключові аспекти інноваційної технології змішаного навчання. *Сучасні проблеми підготовки вчителя: теорія і практика: збірник матеріалів Звітної науково-практичної конференції Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2021 рік.* к (Київ, 18 – 21 квітня 2022 р.). Київ: Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. С. 33–35.

**Баніт О. В.**

*доктор педагогічних наук, старший дослідник,  
провідний науковий співробітник  
відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти  
і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України  
<https://orcid.org/0000-0001-9002-6439>*

## **КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ**

Останні кілька років стрімко змінюється світ, а разом з ним і освіта. У сфері світи відбуваються кардинальні зміни: змінюються запити, відповідно й технології, методики, ресурси, зміст та порядок викладу. У цьому контексті набирає все більшої популярності нова технологія – змішане навчання. Цей термін є перекладом з англійської мови «blended learning». Вперше він згадується в прес-релізі американського Інтерактивного навчального центру: «...Ми починаємо надавати програмне забезпечення для навчання через Інтернет, використовуючи власну методологію Blended Learning» (Interactive learning Center, 1999). Згодом Ч. Грем (Charles R. Graham) і К. Бонк (Curtis J. Bonk) у книзі «Довідник змішаного навчання» (The Handbook of Blended Learning, 2005) зазначили, що змішане навчання передбачає мікс освіти «обличчям до обличчя» і через комп'ютер. Наразі під змішаним навчанням мається на увазі інтеграція можливостей Інтернету та цифрових медіа з аудиторними заняттями.

Змішане навчання є однаково актуальним і для середньої школи, і для вищої школи, і для освіти дорослих (What Is Blended Learning, 2021). З'являється щоразу більше нових моделей, у яких різними способами й у різних пропорціях поєднується онлайн, офлайн та самостійне навчання. Зокрема, традиційною є класифікація Х. Стейкер та М. Хорна (Staker, Horn, 2012), згідно з якою розрізняють 4 моделі: ротаційну, гнучку, модель самостійного змішування і поглиблену віртуальну модель.

Ротаційна модель, у якій чергується онлайн- та офлайн-частини за певним графіком має чотири підвиди:

- ротація за станціями, коли навчання відбувається в одному класі/аудиторії і за визначеним графіком учні/студенти проходять окремі станції;
- ротація за лабораторіями, коли навчання відбувається в різних

приміщеннях, станціями є не завдання, а робота в окремих лабораторіях;

- перевернутий клас, коли учні/студенти за визначеним графіком змінюють онлайн-частину вдома на офлайн-частину в класі/аудиторії;

- індивідуальна ротація, коли учні/студенти працюють у класі/аудиторії і проходять окремі станції за індивідуально визначеним графіком; відмінність цієї моделі від попередніх у тому, що не всі учні/студенти обов'язково проходять усі станції.

Гнучка модель передбачає індивідуалізований графік. Тобто учні/студенти мають розуміти, як структурувати свою роботу. Це модель, за якої особисте інструктування учні/студенти отримують переважно через інтернет. Гнучкий графік змінюється відповідно до їхніх потреб у конкретній темі та курсі. У старших класах гнучка модель більше нагадує навчання в університеті за індивідуальним розкладом, ніж звичайні уроки в класі.

Модель самостійного змішування дозволяє вивчати певний курс цілковито онлайн і прослуховувати його вдома, щоб закріпити основний курс. За таких умов учитель/викладач також працює з учнями/студентами онлайн. Ця модель може компенсувати відсутність поглиблених курсів чи дисциплін вільного вибору. Вона більш поширена у старшій школі та університеті, оскільки потребує високого рівня самодисципліни.

Поглиблена віртуальна модель дає можливість самостійно розподіляти курси на онлайн- та офлайн-частину. Онлайн-частину можна прослуховувати як у закладі освіти, так і поза ним. Багато онлайн-курсів трансформувалися у таку модель, щоб надати учням/студентам досвід особистого спілкування. Вона відрізняється від моделі самостійного змішування тим, що охоплює всі курси, а не лише вибірккові. А від перевернутого класу тим, що не потрібно щодня відвідувати заклад освіти. Перевага такої моделі — гнучкість розкладу та розподілу навантажень.

Ефективність означених вище моделей змішаного навчання залежить від учителя/викладача, який вирішує, як краще розподілити матеріал, інструктувати учнів/студентів, налагодити особистий контакт залежно від конкретного спрямування курсу тощо. Спільним є те, що вдала модель змішаного навчання має відповідати конкретним цілям та потребам учнів/студентів і орієнтуватися на результати. Зокрема, підтвердженням тому є проведене нами дослідження зі студентами вищої школи (Banit and other, 2022).

Таким чином, традиційні моделі змішаного навчання можна комбінувати та модифікувати, враховуючи вік учнів, рівень їх самостійності, складність матеріалу, технічні можливості й майстерність вчителя/викладача. Змішане навчання використовують не лише у школах, але й в університетах чи на окремих професійних курсах. Заклади вищої освіти розглядають змішане навчання як найкращий спосіб підвищення ефективності навчального процесу. Якість та результативність залежить від мети, активностей та узгодженості елементів між собою.

## Література

- Banit, O., Shtepura, A., Rostoka, M., Cherevychnyi, G., Dyma, O. (2022). Students' Readiness to Distance Learning: Results of Research in the Institutions of Higher Education. *Mobility for Smart Cities and Regional Development – Challenges for Higher Education: proceedings of the 24th International Conference on Interactive Collaborative Learning (ICL2021)*, 1 (389), 426-434.  
URL: <https://books.google.com.ua/books?id=EohbEAAAQBAJ&lpg=PA426&ots=VCGnIgPKuq&lr&hl=ru&pg=PA427#v=onepage&q&f=false>
- Charles R. Graham and Curtis J. Bonk (2005). *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs* by Hardcover.  
URL: <https://www.ebay.com/p/44128772>
- Interactive learning Center. (1999)  
URL: <https://ilc.upm.edu.ph/index.php/2016/10/05/ubiquitous-learning/>
- Staker, H., Horn, M.B. (2012). Classifying K-12 Blended Learning.  
URL: [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbtvnsjt1aadkozje\)\)/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1396731](https://www.scirp.org/(S(351jmbtvnsjt1aadkozje))/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1396731)
- What Is Blended Learning and How Can It Be Used? (2021).  
URL: <https://www.ispringsolutions.com/blog/blended-learning-a-primer>